

הדרך היומית

מסכת נזיר דף כז – דף כח

יא ניסן – יב/ ניסן התשס"ח

ד) בא"ד, אם וכו' הואיל ואינו מוציא מרשות הקדש וכו'. כתב הבאר משה, דמשמע מדבריהם דבשינה לרשות הדיוט שפיר מעל, אפילו לא נהנה. והקשה דסתרי למה שכתבו לעיל דבקדושת הגוף כיון דלא נפיק לחולין לא מעל אלא אם כן נהנה מן ההקדש. ותיירץ, דמה כתבו כאן אינו מדברי התוס', אלא הגה"ה מחכם אחד, דסבר, דבשינה מרשות הקדש להדיוט מעל אף בלא נהנה. וכן משמע דעת הרמב"ם (פ"ו ממעילה ה"ה), וכדכתב השער המלך (שם). ודלא כתוס' קדושין (נד:): ד"ה קרבן, שכתבו דאין שייך מעילה בקדשי מזבח אלא בנהנה. ולכך הוצרכו לפרש דשאני הכא, הואיל ומוציאו מהקדש להקדש.

ה) שם, אמנם בחידושי הגרי"ז, ביאר דאף דתוס' סברי דכיון דקדושת הגוף אינה יוצאת לחולין, ומשום הכי אפילו הוי משנה הקדש לחולין, לא היה יוצא לחולין. מכל מקום נקטו לטעמא דמשום דהוי מקודש לקודש, דמשום הכי לית בהו חיוב מעילה. דחיוב מעילה איכא נמי על הוצאה של קדושת הגוף. והקשה, דהא איתא במעילה (יט:), דאפילו בשינה מהקדש להקדש מעל. ותיירץ, דמוכח במעילה (שם) דבקדושת הגוף לא מעל אלא אחר כפרה, וכדפסק הרמב"ם (פ"ו ממעילה ה"א). ולכך, הכא דלא נפיק לחולין ולא כיפר, הכי נמי דלא מעל. ומשום הכי נקטו התוס' דשאני מוציא לקדושה אחרת דלא מעל אלא אם כיפר, ממוציאו להדיוט דמעל אפילו לא כיפר.

ו) תוס' ד"ה היה מוקדק הר"ם (לפינו נדפס בטעות בדף כז: בתוס' ד"ה שהרי אין אדם מגלח), דאמר בפ"ק דזבחים חטאת חלב ששחטו לשם חטאת דם כשרה. כתבו הקרן אורה (כאן), והליקוטי הלכות (זבחים דף ט:), דבעיא דזבחים (ט:): ובעיא דהכא, הם ב' עניינים שונים, דהתם מיירי מעשיית הכהן בשעת זביחה לשם קרבן אחר, והבעלים לא רצו לשנותו. אבל הכא מיירי שרצו הבעלים לשנותו לחטאת אחרת, ולכך ילפינן מ"קרבנו על חטאתו" דלא מצו לשנויי לבעלים, ולא מיירי קרא בכהן המקריב. ובטעמא דמילתא דפוסל הבאת הבעלים לשם חטא אחר, ביאר הליקוטי הלכות (זבחים שם) משום דהוי כאומר לא ניחא לי בכפרת חלב. ועיין באבן האול (פ"טו) מפסולי המוקדשין ה"ג) שהאריך לדון בדבריהם.

ז) תוס' ד"ה על חטאתו, וכיפר וכו' בכבשה דיחיד כתיב. ביאר הברכת ראש, דתוס' סברי, דילפינן לבהמה ולמעות מתרי קראי דכתיב בה "קרבנו על חטאתו". ואף דבקרא דכבשה דיחיד (ויקרא ד, לה), לא כתיב בחד קרא "קרבנו על חטאתו" דכתיב גבי שעירת עיזים (שם ד כח). מכל מקום, כיון דברישי הפרשה (ויקרא ד, לב) כתיב, "ואם כבש יביא קרבנו", ולבסוף (שם לה) כתיב, "וכפר עליו הכהן על חטאתו", הוי כמאן דכתיב קרבנו על חטאתו. ומה שכתבו בסוף הדיבור, "ולפירוש זה התוספתא משמע דנסיבא קרא אחרינא וכו'" הוא טעות, וצריך לגרס, "ולפירוש זה התוספתא משמע דנסיבא קרא אחרינא", והוא הגה"ה מחכם אחד שביאר, דשיטה זו בתוספות סברה דילפינן לבהמה מחד קרא, ולמעות מקרא אחר, ואתי לאפוקי מפירוש ההגה"ה, דהכל נדרש מחד קרא. ועיין באות הבאה.

ח) בא"ד, ואע"ג שדרשנו כבר על חטאתו עד שיהא קרבנו לשם חטאתו. ביאר הברכת ראש, דהגה"ה זו פליגא אפירוש דלעיל, וסברה, דמחד קרא ילפינן לבהמה ולמעות, דלא מצוי לאתויי לחטא אחד מה שהפריש לחטא אחר. וביאר הקרבן אהרן (לתורת כהנים ויקרא ד, לה), דאף דלכאורה יש לומר דשאני בהמה משום דלית בה מעילה בקדושת הגוף, אבל מעות דאית בהו מעילה, נימא דכיפר. מכל מקום סברי התוס', דמשמע דקרא "קרבנו על חטאתו" ילפינן דלשם חטאו הוא דמצי להביא, לא שנא בהמה ולא שנא מעות. והא דלעיל בעינן תרי קראי לבהמת אביו ולמעות אביו, תירץ הלחם משנה, המובא לעיל אות (א) דקרא דאביו גלי אדידיה דאין לחלק.

ט) מתני', נזרק עליה אחד מן הדמים אין יכול להפר. הקשה החזון איש (אבן העזר סימן קמא סק"א), הא אכתי אסורה ליטמא, כדי שלא תפסיד מצוות גילוח, וכמבואר לעיל (יד:), וכיון דאסורה ליטמא הוי עינוי נפש כדאיתא בנדרים (פג:). ותיירץ, דמחמת שעה אחת דאסורה ליטמא לא מיקרי עינוי נפש. ולא דמי לאיסור יין דלרבי אליעזר מצי מיפר דאפילו באיסור שעה אחת חשיב עינוי נפש, כיון דהוא צורך לכל שעה. אבל עינוי מללכת לבית אבל שעה אחת,

בסתם, ומשום הכי מעות אית להו דין סתומין. אבל בהמה דחזיא לקרבנות, חשיב מפורשין, אפילו בלא פירש כלל. ופרכינן, דגם בעלי מומין יחשבו כמפורשין כל אחד למינו, ולכך שפיר כתב בעל הגה"ה, דכולא ברייתא בסתומין מיירי. אבל במתניתין דקתני להדיא מעות מפורשין, [ולא "מפורשין"] קתני נמי מעות סתומין, ומחלק הכל במעות.

יב) תוס' ד"ה ואינו יוצא בקרבן אביו, צ"ע וכו' דהא ודאי בחטאת שמתו בעליה למיתה אזלה וכו'. ובתוס' הרא"ש תירץ, דאי לאו קרא, סלקא דעתין דירוש כרעיה דאבוב הוא, וכיון דמחוייב להביא אותו קרבן שהפריש אביו, לא חשיב חטאת שמתו בעליה. וכן משמע ברמב"ם (בפירוש המשניות כריתות פ"ו מ"ז).

יג) תוס' ד"ה ה"ג אבל יוצא במעות, ואע"ג וכו' מכל מקום כיון דבשום דוכתא מגלח על מעות אביו. כתב הברכת ראש, דלפי זה לא גרסינן בסיומא דמילתא "בזמן שהם סתומין ולא בזמן שהם מפורשין", דהא בעינן למילף לשאר קרבנות, דנפיק בשל אביו אפילו במפורשין. והבאר משה כתב, דאפילו גרסינן לה יש לומר דהברייתא האמת קתני, דבנויר לא נפיק אלא בסתומין.

יד) בא"ד, שם. הקשה הבאר משה, נימא דיו להיות כנידון, דאחר דילפת לה ממעות נזיר, נימא דווקא סתומין. ותיירץ, דאין כאן לימוד גמור, אלא גילוי מילתא לחלק בין בהמה למעות. והוסיף, דבהכרח לומר כן, דהא אין למדין מהלכה.

טו) גמ', יכול וכו' במעות שהפריש אביו אפילו מן החמורה על הקלה וכו'. הקשה הבאר משה, דלעיל גבי בהמה בעינן תרי קראי, חד לקלה וחמורה וחד לקלה וקלה, ומאי שנא הכא דסגי בחד קרא לתרווייהו. ותיירץ, דכיון דגלי קרא גבי בהמה דליכא לפלוגי, הכי נמי לגבי מעות. וכן בסמוך דילפינן מחד קרא, דאין יוצא מקרבן עצמו בין מקלה לקלה, ובין מקלה לחמורה, היינו מהאי טעמא. דכיון דגלי קרא גבי קרבן אביו דאין לחלק, הוא הדין דבקרבן דידיה אין לחלק. ועיין באות הבאה.

דף כח ע"א

א) גמ', אבל יוצא בקרבן שהפריש לעצמו וכו' ת"ל קרבנו על חטאתו. הקשה הכסף משנה (פ"ג משגגות ה"ג), כיון דגלי קרא, דאין אדם יוצא בקרבן שהפריש על חטא אחר. תו למה לי קרא דאין יוצא בקרבן אביו. ותיירץ בשם מהרי" קורקוס, דמוכח מהכא דבקרבן של עצמו, אם הביא מחטא על חטא, באותו החטא ממש, כגון מחלב על חלב, כיפר. ולא נפקא לן מדרשא ד"קרבנו על חטאתו", אלא במביא מחטא זה על חטא אחר. ולכך אצטריך קרא גבי אביו למעוטי דאפילו באותו החטא לא נפיק בשל אביו. וכן משמע מדברי הרמב"ם (שם). והלחם משנה (שם) תירץ, דאי לאו תלתא "קרבנו" דילפינן מינהו למעוטי נמי אביו מקלה לחמורה וחמורה לקלה וכו' כל הני דרשות, לא הוי ממעט גבי דידיה מקרא ד"על חטאתו", כל הנך דמיעט גבי אביו. ורק אחר דאימעות גבי אביו כל הני, גלי לן דקרא דעל חטאתו גבי דידיה, אתי נמי למעוטי כל הני, ובעינן דיהא לשם חטאתו ממש. ומיהו לדינא הסכים להמהר"י קורקוס, דבאותו החטא אינו אלא מדרבנן.

ב) תוס' ד"ה שהרי לא מעל, בשוגג וכו' דאכתי בקדושתיהו קאי וכו', כיון שלא נהנה ממנה. התפארת ציון ביאר, דמעילה בקדושת בדק הבית, היינו כשהוציאה לחולין, ואפילו לא נהנה. אמנם בקדושת מזבח, דאי אפשר להוציאו לחולין, לא מעל אלא אם כן נהנה. וכיון דהכא מיירי בקדושת מזבח דלא נפיק לחולין, פירשו, דכיון דלא נהנה לא מעל. ולכא למימר דכוונתם לומר דכיון שלא נהנה לא נפק לחולין, דכבר הוכיח הבאר משה מקדושין (נד:): דאפילו בנהנה לא נפיק לחולין. ועיין באות הבאה.

ג) בא"ד, ולא כיפר במוזד. הברכת ראש כתב, דהוא ד"ה חרש, ואתו לפרש, דהא דקאמר "לא כיפר" אמזיד קאי, דכיון דבשוגג לא מעל, במזיד לא כיפר. ודלא כפירוש התוס' ד"ה על חטאתו, שכתבו בתורה ד"דאחרי שאנו רואין בשוגג דלא כיפר, דין הוא כשנתכוין וכו' דלא כיפר". ונקטי דלא כיפר קאי אשוגג. אמנם, לבי' הפירושים ילפינן משוגג למזיד, ובמעות אפילו בשוגג כיפר, וכדאיתא בתוספתא דכריתות (פ"ד) דמייתי התוס' לקמן ד"ה על.

הדרך היומית

מסכת נזיר דף כח

יב/ ניסן התשס"ח

לא חשיב עינוי נפש.

(ז) מתני', אפילו נשחטה עליה. הקשה בחידושי הגרע"א, אמאי נקט רבי עקיבא "נשחט", הא קודם שחיטה נמי הוי הפסד כדאיתא **לעיל** (כא:), דהוה ליה כחטאת שמתו בעליה ותמות. ותיירץ, דנקט מילתא דפסיקתא, ובלא נשחט אי מיירי בנוטלת מקרבנות בעלה תצא ותרעה בעד כדאיתא (שם). [ועיין **בירושלמי** (בפירקין ה"ה), דהקשו כן (לפי פירוש **הקרוב העדה**), ותיירצו, "אינה נמסרת לגבוה אלא בשחיטה". ופירש **בקרוב העדה**, דלא חייש רבי עקיבא להפסד קדשים אלא אחר שנשחטה ונקרא שם גבוה עליה, אבל קודם לכן אף דתמות, לא דחינן בשביל כך הפרת בעל המפורש בקרא].

(יא) מתני', שם. ביאר **בחדושי רבי מאיר שמחה**, דמתניתין איירא בין בבהמה דידיה בין בדידיה, דומיא דמתניתין **לעיל** (כד:). ואף דלכאורה בבהמה דידיה ליכא הפסד קדשים, דתצא לחולין. מכל מקום כיון דאי נפקא לחולין נמצא דעבדי איסורא דשחיטת חולין בעזרה, חשיב כהפסד קדשים, ובכהאי גוונא נמי תקנו דלא מצי מיפר.

(יב) מתני', במה דברים אמורים בתגלחת הטהרה אבל בתגלחת הטומאה יפר. תמה **הקרן אורה**, מאי רבותא, פשיטא שיכול להפר, דהא צריכה למנות נזירות אחרת. ותיירץ, דקמשמע לן, דאף שכבר הביאה קרבנות טומאה והוחזקה בנזירותה, יכול להפר. וכן היא משמעות לשון **הרמב"ם** (פ"ד מנזירות ה"ז), שכתב, "אבל בתגלחת הטומאה יפר אף על פי שקרבו הקרבנות של תגלחת טומאה".

(יג) תוס' ד"ה רע"א, בסוה"ד, דחטאת שלא לשמה פסולה. תמה **הקרן אורה**, הא אפילו אי חטאת שלא לשמה כשרה, אין לה תקנה, דהוה כחטאת שמתו בעליה **כדלעיל** (כד:). **במתניתין.** ועיין להלן אות טז.

(יד) בא"ד, יש להסתפק וכו' או שמא יש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בשב ואל תעשה. הקשה **בפירוש הרא"ש ד"ה ורבי עקיבא**, הא אי נטמאת מייאת קרבן טומאה, והווי עקירה בקום ועשה. וכתב **הקרן אורה**, דאם היפר לה, הוי כנטמאת אחר מלאת, דלא מייאת קרבן טומא, וכמשמעות התוס' לעיל בכמה דוכתי. מיהו הקשה, כיון דמן התורה מופר, הווי חטאת פסולה ואסור לזרוק הדם, ואפילו בקרבן טהרה לא מצי מיפר. וכן הקשו **הברכת ראש ובחידושי הגרע"א**, וצריך עיון.

(טו) תוס' ד"ה במה דברים אמורים, בתוה"ד, וצ"ל דקאי אדרבי עקיבא וכו'. הקשה **הקרן אורה**, דאכתי לא תירצו מה שייך לשון אי אפשי **דידיה**, משום עינוי נפש **דידיה**. ותיירץ, דמשום עינוי נפש בלחוד אינו מיפר לרבי עקיבא, דקפדינן אהפסד קדשים, ולא מיפר, אלא מחמת דאם תתענה משתיית יין זמן רב, תכחש ותתנגנה על בעלה והווי דברים שבינו לבינה. וכן משמע לשון **רש"י ד"ה דאי רבי אליעזר, בסוה"ד**, והוה ליה נוול כדכתיב "ותירוש ינובב בתולות", משמע, דבלא דהווי ניוול לא מצי מיפר. וכן פירש **בשיטה מקובצת בשם הר"ר עזריאל**.

(טז) בא"ד, בשביל ההוא פורתא אינו יכול להפר משום הפסד קדשים. תמה **הקרן אורה**, מאי הפסד קדשים איכא בתגלחת הטומאה, הא מבואר **לעיל** (כא:), דאפילו למאן דאמר בעל מיעקר עקר מכל מקום מביאה חטאת העוף, משום דבאה על הספק, ועולה ושלמים כשרים שלא לשמן. **ובשו"ת שואל ומשיב** (תנינא ד' סימן קמא) תירץ, דלהלכה לא קיימא לן כרבי אלעזר הקפר, ולכך הוי הפסד קדשים.

(יז) בא"ד, אף על גב דאסורה ביין עד שישחטו שאר הבהמות. תמה **הרש"ש**, מנין לתוס' דרבי עקיבא סבר כרבי אליעזר דדריש **לקמן** (מו). "אחר מעשים כולם". והביא, **התוס' יו"ט** גרס בדבריהם "עד שזרוק הדם". ואתי שפיר.

(יח) גמ', דאי רבי אלעזר האמר תגלחת מעכבת וכיון דלא גילחה אסירה בחמרא. כתב **המשנה למלך** (פי"ג מנדרים ה"ד) דמכאן מוכח, דאפילו אין העינוי אלא לזמן קצר מצי בעל מיפר. וכדכתב **הרמב"ם** (שם), "ואחד עינוי שהוא לזמן מרובה או לפי שעה הכל מיפר הבעל". מיהו יש לחלק, דהכא עיקר הנדר היה לזמן מרובה, ומשום הכי אף דלא נשתייר אלא מעט זמן, אכתי איכלל בעיקר הנדר, ומצי בעל מיפר לה. **ובשפת אמת** ביאר, דשאני הכא דכבר

נתענתה מיין זמן רב, לכך אפילו שעה מועטת חשיב עינוי. וכתב **המשנה למלך**, **דבשו"ת בית יעקב** (סימן קנ"ב) כתב, דלא חשיב עינוי נפש אלא בצער יום שלם, ודייק כן מלשון **הרמב"ם** (שם ה"ה), **והטור** (יו"ד רלד סימן נ"ט). והקשה, דמסוגיין משמע דאפילו בעינוי פורתא מיום שלם חשיב עינוי נפש. ותיירץ, דהפוסקים הנ"ל הלכו אחר סתמא דתלמודא **בנדרים** (עט:). דלר' יוסי ניוול דחד יומא לא שמיא ניוול, ומשמע דלא פליגי רבנן דהווי ניוול אלא ביום שלם.

דף כח ע"ב

(ט) תוס' ד"ה כבשי, בתוה"ד, דכל כמה דלא מקטרי אימורין בשר לא משתרי. העיר **הרש"ש, דהתוס' ביצה** (כ:). **ד"ה מאי** כתבו, דהכא, כיון דאין יכול להקטיר אימורין מבעוד יום, הוי כאילו נאבדו או נטמאו, ושרי בשר באכילה מייד.

(כ) בא"ד, דבפרק התכלת וכו' ששחטן ואבד הלחם מהו וכו'. הקשה **הקרן אורה**, הא בתודה בהאי גוונא דשחט לשמן ואבד הלחם, איתא **במנחות** (מו:), דשרי לזרוק שלא לשמו, משום דתודה איקרי שלמים, אם כן נימא הכי הכא גבי שלמי נזיר לשם שלמי נדבה.

(כא) תוס' ד"ה רתנן אם גילח, כלומר ולכך אמר תנא קמא וכו'. ביאר **הקרן אורה**, דלרבי עקיבא לא שייך למייתי הא דאם גילח וכו' יצא, דאפילו לא יצא אין יכול להפר משום הפסד קדשים, כיון דמיירי בנשחטה החטאת.

(כב) מתני', האיש מדיר בנו בנזיר. כתב **התוס' יו"ט** (ריש פרק ז'), דסברא פשוטה דאין מדירו בנזיר, אלא כשהגיע לגיל דיוודע להזוהר בדיני נזירות. והעירו **האורח מישור** (לקמן מו:), **והבאר משה**, דאיתא להדיא **בירושלמי** (בפירקין ה"ו) "תני בניזורי מרחם", וכן שמואל ושמשון היו נזירים מרחם. וכן משמע **מרש"י מכות** (כב:). **ד"ה נזיר שמשון**, אמנם לעיל (ד:). כתבו **התוס' ד"ה שמשון לאו נזור, בתוה"ד**, שהמלאך היה אומר לאביו שיזוירו **לכשיולד**. וצריך עיון.

(כג) מתני', ואין האשה מדרת בנה בנזיר. הגרע"א (בגליון הש"ס), ציין **לרד"ק** (שמואל א, א, יא), שתמה, איך חל נדרה של חנה שהיא שמואל נזיר, והא אין אשה מדרת בנה בנזיר. ותיירץ **בתפארת ישראל** (בשלהי מסכתין), דחנה נדרה שתפתה לאלקנה עד שיתרצה להדיר בנו בנזיר, ונתרצה לה. וכעין זה כתב **בשו"ת המבי"ט** (חלק א סימן קעד) דכיון שבעלה הסכים על ידה חייל הנדר. ועיין **בנודע ביהודה** (מהדורא תניניא יו"ד סוף סימן קן). **ובשו"ת אור המאיר** (סימן ל), כתב, דשמואל היה נזיר שמשון, [וכן כתב התוס' יום טוב בשלהי מסכתין], דאין דינו כנזיר רגיל.

(כד) מתני', מיחה או שמיחה קרוביו וכו'. כתב **המנחת חינוך** (מצוה שס"ח), דאף דאין מבואר עד איזו דרגא דקריבות נקראים קרוביו, אפילו קרוב כל דהו הווי קרוב. **ובקרוב העדה** (בסוגיין) ביאר, דהירושלמי נסתפק בכך, "קרוב מהו שימחה" ולא אפשרטא. וכתב, דמסתברא דבעינן כפסולי עדות דווקא, וכן נקט **בישועות מלכו** (על הרמב"ם פ"ב מנזירות הט"ו). אבל **הקרן אורה** נקט, דמיירי בכל בני משפחה, וכדאמרינן בעלמא "וכי יש לך אדם שאין לו גואלים" ואי תליא בפסולי עדות ודאי משכחת טובא כהאי.

(כה) מתני', שם. בפירוש הרא"ש לעיל (כד:). **ד"ה ואם גלח**, נקט, דלא מהני מיחו קרובים אלא לאחר מיתת האב. ותמה **הליקוטי הלכות** (בסוגיין), דפשטא דשמעתין לא משמע הכי מדפריך **לקמן** (כח:). "כל כמינהו דקרובין דאמריין ליה לא תגמרו מצוות", אלמא דמיירי בחיי האב. וכן משמע פשוט לישניה **הרמב"ם** (פ"ב מנזירות הט"ו).

(כו) מתני', היתה לו בהמה מופרשת החטאת תמות וכו'. **המנחת חינוך** (מצוה שס"ח) ביאר, דאית ליה לקטן בהמה מופרשת. משום דחיוב על אביו להביא קרבנות בנו. וכן משמע בלשון **הרמב"ם** (בפירוש המשניות), דהאב בעי להפריש קרבנות בנו. והקשה **הקהילות יעקב** (סימן יז אות ב), אם כן, מאי שנא **מדתנן לעיל** (כד:). גבי אשה שהיפר בעלה, דאם שלו היתה הבהמה נפקא לחולין, דאדעתא דיופר לא אקני לה, הכי נמי נימא דאם מיחה בנו או קרוביו, אדעתא דהכי לא אקני לבריה. ותיירץ, **היעב"ץ בלחם שמים** (למסכת שקלים פ"א מ"ג),

בנו בניזיר אפילו קודם שנולד, ומשמע דאזיל התם כטעמא דריש לקיש, מאי שייכא טעמא דחינוך בזה. ותיירך, דהאי חינוך שאני דהוא להפרישו מן המותרות ולהקדישו לשמים בזהירות ופרישות, ולזה אין צריך דעת הקטן, אלא מוטל על האב לשמרו מכל טומאה. ושאיני מחינוך דשאר מצוות דצריך דעת הקטן. ולכך נמי אמרינן לקמן דדוקא האב חייב לחנך ולא האם, ודוקא בנו ולא בתו.

ג) **גמ'**, קסבר איש חייב לחנך בנו במצות ואין האשה חייבת לחנך את בנה. כתב השיטה מקובצת, דהא דאמר בסוכה (ב:), מעשה בהילני המלכה שהושיבה בניה בסוכה וכו' ואיתא שם "כל מעשיה על פי חכמים". יש לומר דשמא היה להם אב. אי נמי, לרווחא דמילתא עשתה כן. וכן כתב המגן אברהם (או"ח שמ"ג סק"א) על מה שכתב השולחן ערוך (שם) "קטן אוכל נבלות אין בית דין מצווין להפרישו, אבל אביו מצווה לגעור בו ולהפרישו". דדוקא אביו, אבל אמו אינה מצווה, וכן הוא בניזיר (כט). עכ"ל. והקשה האורח מישור (בסוגיין), הא מדקאמר "קסבר איש חייב לחנך בנו במצוות וכו'". משמע, דדוקא ריש לקיש סבר כן, אבל לרבי יוחנן אשה נמי חייבת בחינוך, כמבואר ברש"י חגיגה (ב). ד"ה איזהו קטן, שכתב, הטילו חכמים על אביו ועל אמו לחנכו במצוות. ותיירך הקרן אורה, דהא דאמרינן איש חייב ולא אישה, וכן בנו ולא בתו, היינו דדוקא לענין מצוה קיומית. וכמו שהובא באות הקודמת. ודברי המגן אברהם, קאי על קטן אוכל נבלות ולהפרישו, דדמי למצוה קיומית, וכמו שנתבאר לעיל (כה: אות ל).

ד) **גמ'**, הא קעביד הקפה. ביאר המאירי, דאף דקטן אינו בר חיובא, לא היה להם לתקן דבר שגדול היה נאסר בו. והשפת אמת ביאר, דמשום איסור המקיף קאמר, ואליבא דרב הונא לקמן (נז:), דהמקיף את הקטן חייב. ואף דמצי למעבד הקפה על ידי אשה דאינה מוזהרת אהקפה, וכדאיתא לקמן (שם). מכל מקום לישראל דמתניתין "האיש מדיר בנו בניזיר", משמע דהוי כניזיר דעלמא לכל דיניו, ומצי למעבד הקפה על ידי גדול. והביא השפת אמת, דהתוספות רי"ד גרס "הקפת הראש דרבנן", ולא כלפינו "הקפת כל הראש", כלומר, הקפת ראש לקטן דאינו בר חיובא אינה אלא דרבנן, ואתי חינוך דרבנן ודחי לה.

ה) **גמ'**, מנין לחטאת העוף וכו' שאינה נאכלת. כתב בחידושי רבי מאיר שמחה, דמסברא איכא לאפלוגי טובא בין חטאת הבאה על הספק, לאשם תלוי. א. דאשם תלוי כשנודע שחטא צריך להביא חטאת, ולא נפיק באשם שהביא. ב. אשם הוא איל, וחטאת כבשה או שעירה. ג. אם נודע שלא חטא משנורק הדם פטור מחטאת, ומכל מקום הבשר נאכל. ועל כרחק דאשם תלוי לא הוי קרבן מספק. אלא קרבן ודאי מחמת ספק חטא, ולהגן עליו מן הייסורים. מה שאין כן חטאת העוף שבאה אף על הודאי, אמנם בספק חטא מיייתי לה על ספק, ואם נודע שחטא אין צריך להביא אחרת דנפיק בזה, ולכך לא שרי באכילה, דעל הצד דאין כאן חיוב אין כאן שחיטה, ואי אין שחיטה לעוף מן, התורה שוב הוי חולין בעזרה. ורבי יוסי פריך, דהיא גופא נילף מאשם תלוי, דגם חטאת העוף יהיה קרבן ודאי הבא על ספק. ולזה דחי, דשאני חטאת העוף דאיכא תרי איסורי. כלומר, אף דאי נימא דהוא קרבן ודאי הבא על ספק, לא הוי חולין שנשחטו בעזרה. מכל מקום, לא דמי לאשם תלוי, דהתם לא בעינן להתיר איסור נבילה מחמת חיוב הקרבן, דשחיטתה כשרה אף בחולין, והכא מחמת חיובא דקרבן בעינן להתיר נמי איסור נבלה.

ו) **תוס' ד"ה קסבר חולין**, בין בהבאתו ובין דשרי לאכלן. דייק הקרן אורה, דלמאן דאמר דאורייתא, הוא הדין דהכנסת חולין לעזרה ואכילתן שם אסורה מדאורייתא. וכתב, דהמשנה למלך (פ"ב משחיטה ה"ג), הביא דברי תוס' בכמה דוכתי, דליכא איסורא במכניסי חולין בעזרה אלא כעין הקרבה, כגון מכניסי חזה ושוק או פירות הנראים כביכורים, אבל במכניסי בהמה סתם ליכא איסורא דאורייתא.

ז) **בא"ד**, והאימורים וכו' יעלם לשם עצים והדם יזרוק לשם מים. דייק הקרן אורה, דמדדווצרכו למימר הכי, משמע דסבירא להו דאף למאן דאמר חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא היינו דדוקא השחיטה, אבל הקרבה על גבי המזבח לכולי עלמא אסורא דאורייתא. ובהגהות הגרי"פ (על הרס"ג מצוה

דכשם שהאב הוא המחיל את הנזירות על בנו, כמו כן חובת הקרבנות עליה קאי. ומשום הכי, לא מצי למימר אדעתא דהכי לא הקניתי לבני, דלעולם לא מקני לבריה אלא הוא עצמו מיייתי קרבנות בניזירות בריה.

כז) **תוס' ד"ה האיש מדיר בנו**, שיאמר יהא בני וכו' א"נ וכו' שיצוה לבנו. ביאר הברכת ראש, דהנך ב' פרושים תליא בפלוגתא דרבי יוחנן וריש לקיש בגמרא, דלרבי יוחנן דאמר הלכה היא, מהני דיאמר לבנו הרי אתה נזיר. ולריש לקיש דסבירא ליה כדי לחנכו במצוות היינו שיצוה לבנו שיזיר.

כח) **תוס' ד"ה ואין האשה מדרת בנה בניזיר, בסוה"ד**, ניהא דלא תנא ואפילו אם נאמר תגלחת ומחאה וכו' דבפלוגתא לא קמיירי. הקשה האורח מישור, הא גבי ב' שערות דסתרו נזירותו ליכא פלוגתא, דאף לרבי יוסי ברבי יהודה דסבר עד שיגיע לעונת נדרים, מודה דלא סתר נזירותו שהזירו אביו קודם דהגיע לעונת נדרים, וכדביארו התוס' לקמן (ל). ד"ה הניחא. ותיירך הברכת ראש, דלא כתבו עד שביא ב' שערות, אלא למאן דאמר מופלא סמוך לאיש דרבנן, אבל למאי דקיימא לן דמופלא הסמוך לאיש דאורייתא, סבירא ליה לרבי יוסי ברבי יהודה דעונת נדרים מבטלת. והשפת אמת תירך, דאין האב יכול להדיר את בנו, אלא דדוקא בסתם נזירות ל' יום ולא בניזירות מרובה, ולמאן דאמר עד עונת נדרים, אי אפשר שתגיע הנזירות עד סוף שנה י"ג כשיביא שערות. [אמנם דעת המנחת חינוך (מצוה שס"ח) דמצי להזיר בנו אפילו בניזירות מרובה].

כט) **תוס' ד"ה בנו אין, בתוה"ד**, בנו דשייך במצוות לכשיגדל מוטל על אביו לחנכו, בתו לא. ביאר השיטה מקובצת, דאף דבתו נמי שייכת במצוות נזירות לכשתגדל, מכל מקום בשאר מצוות אינה שייכת כל כך. וטעם החילוק דאין צריך לחנך בתו לנזירות, ביאר הקרן אורה, דנזירות אין באה אלא להרגילו בפרישות, ונשים אינם בנות חינוך בזהירות ופרישות.

ל) **בא"ד**, תימיה הא דאמר בעלמא וכו' קטן אוכל נבלות וכו' אף לחנכו מוטל על האב. הקשה הרש"ש, אמאי תלו תמיהתם בדרבי יוסי בר חנינא, הא מצות חינוך מבוארת בכמה מקומות בש"ס. ותיירך הברכת ראש, דמרבי יוסי בר חנינא חזינו, דחינוך אינו רק במצוה חיובית כלולב וסוכה דמחייב בה לכשיגדיל, אלא אף לענין מצוה רצונית דלא מיחייב בה לכשיגדיל.

לא) **בא"ד**, עוד אומר ר"י דחינוך לא שייך אלא באב אבל באינש אחרינא לא שייך. הקשה הברכת ראש, דבסוגיא דיבמות (קיד:), משמע דאין חילוק בין אב לבית דין. ותיירך, דסוגיא דהתם אולא כרבי יוחנן, ולדידיה אין חילוק. אבל סוגיא דהכא כריש לקיש, דסבירא ליה נמי בנדה (מו:), דאין בית דין מצווין להפרישו, ולכך פריך מדידיה אדידיה. ושפיר תירוצו התוס'.

לב) **בא"ד**, והכא אמרינן בתו לא והתם וכו' וצריך לחלק בדבר. נסתפק המגן אברהם (או"ח שמג סק"א), אי כוונתם לחלק, דדוקא בניזיר אין צריך לחנך בתו ובשאר מצוות צריך, או דרק לענין יום הכיפורים צריך לחנך בתו ושאר מצוות אין צריך. ובמחצית השקל (שם), הוכיח מלשון התוספות ישנים ביומא (פב). ד"ה בן שמונה, שהקשו קושית התוס' כאן, ותיירצו, "דהתם איירי דדוקא לגבי נזירות, אבל ודאי לענין שאר מצוות חייב לחנכה", ומוכח דסברי, דבשאר מצוות מלבד נזיר חייב לחנך בתו.

לג) **תוס' ד"ה בנדרים לא אשכחן, בסוה"ד**, או שיקבל עליו לקיים מצות סוכה ולולב. ביאר הקרן אורה, דכוונתם כמו שהביא בשיטה מקובצת בשם הר"ר עזריאל, דאמר האב, קונם פירות אלו עליך אם לא תקיים מצות סוכה ולולב. והתפארת ציון פירש על סי מה דאיתא בנדרים (ח). "מנין שנשבעין לקיים את המצוה וכו'".

דף כט ע"א

א) **גמ'**, ריש לקיש אומר כדי לחנכו במצוות. הקשה השפת אמת, הא קיימא לן בנדרים (ט). דאסור לידור ולהזיר, וכנדרי רשעים קרי ליה, ומה חינוך יש כאן. ותיירך, דבקטן דלא שייך ביה לאו ד"בל יחל", שפיר ליכא איסור, ושוב הוי מצוה לחנכו להרגילו לשמור לקיים נדרו ונזירותו, אם בגדלותו יהיה נודר או נודב, ועתה ליכא איסור נדרים כיון דהוא רק מדרבנן.

ב) **גמ'**, שם. הקשה הקרן אורה, לדברי הירושלמי (בפרקין ה"ו), דהאיש מדיר

הדרגת היוזמי

מסכת נזיר דף כט – דף ל

יג ניסן – יד' ניסן התשס"ח

אמתניתין דהאי ש מדייר בנו בניור, משמע דהוי דינו ככל דין נזיר גדול דמייתי קרבן ונאכל. אבל הכא בברייתא, דלא אתי לאשמעינן אלא עד מתי מצי מדייר בנו בניור, שפיר איכא למימר דסבר תנא דברייתא, דמביא ואינו נאכל. (יד) תוס' ד"ה והביאו לפני רבן גמליאל, פירש רבנו תם באותו היום הביאו וכו'. אבל בשיטה מקובצת בשם ה"ר עזריאל פירש, שהביאו לפני רבן גמליאל לאחר כמה ימים שכבר הדירו אביו, ובא לבדקו לידע אם נתבטל נזירות אביו, וסבירא ליה דגם עונת נדרים מבטלת נזירות אביו כהביא ב' שערות, ודלא כרבנו תם לקמן (ל) בתוס' ד"ה הניחא, דנקט דאין עונת נדרים מבטלת נזירות אביו.

(טו) גמ', אלא לרבי וכו' אם גדול אני וכו' הא ברשותיה דאבוא קאי. ביאר השיטה מקובצת, דגדול סתם גבי נדרים הוי הגיע לעונת נדרים, משום דקיימא לן בנדה (מו:), מופלא סמוך לאיש דאורייתא. וכן מדלא פירש בהדיא אם הבאתי ב' שערות אהא בשביל עצמי. וכן דלא מדלג עונת נדרים שבינתים מתנאו.

דף ל' ע"א

(א) תוס' ד"ה ה"ג אי אייתי, בתוה"ד, כלומר אם בדקוהו באותה שעה וכו' עכשיו שלא נבדק באותו היום וכו'. אלא אייתי במיצעי כלומר נראו בו סימנים וכו'. הקשה הברכת ראש, לשיטת הרא"ש (הובא בשולחן ערוך חו"מ לה א), דאם שהו מלבדקו זמן רב אחר שהיו לו י"ג, ונמצאו לו ב' שערות, הרי הוא בחוקת גדול משעה שהיה בן י"ג שנה. אמאי נחוש דאתי במיצעי, ומתוס' חזינן דהחשש בסוגיין אפילו אי לא ידעינן דאייתי במיצעי. וכן הקשה השב שמענתא (ש"ה פי"ו). ותירץ החזון איש (אה"ע קיד סקט"ו), דהכא מייירי שלא בדקוהו כלל, וכדאמר רבי חנינא "רבי אל תצטער לבדקני", ובהא שפיר מספקינן אפילו נימא דעכשיו הוא גדול שמא הגדיל באמצע. ובברכת ראש כתב, דבספר אגודת אוזב הביא דעת הרא"ש בפסקיו דסותר לתשובתו, וכן הביא בשם מוהר"ח מוולאז'ין, שחיבר קונטרס בזה והביא מגדולי הראשונים דפליגי על תשובת הרא"ש.

(ב) בא"ד, וליכא למימר דדעתו היה שאפילו וכו' כיון שלא פירש. הקשה בחידושי הגרי"ז, דאם כוונתם שאפילו יביא שערות באמצע יוכל להמשיך הנזירות עבור עצמו. ולא מהני, משום דאינו ראוי להביא קרבן בשביל נזירות אביו לבד. אם כן קשה, הא דמסיימי "כיון דלא פירש", דמשמע דאי פירש מהני, והא ליכא נזירות שלימה לא ידידה ולא דאבוהי. ותירץ החזון איש (אה"ע קי"ד סקט"ו), דכוונתם דמצי לפרש, דאי מייתי שערות באמצע, מתחילה תהא הנזירות עבור עצמו. אלא דהקשה (שם), דלפי זה היאך מסקינן דליכא תקנתא אלא שימנה ב' נזירות, והא שפיר אית ליה תקנה שיפרש כן להדיא. וצריך עיון.

(ג) תוס' ד"ה הניחא לר' יוסי בר' יהודה, בתוה"ד, ופירש רבנו תם דעונת נדרים אינה סותרת וכו' כיון דלא הוי כי אם דרבנן. החזון איש (אה"ע קמ"ב סק"ב) דייק, דלמאן דאמר מופלא הסמוך לאיש דאורייתא, עונת נדרים נמי סותרת, והקשה, ללישנא דמוקי פלוגתייהו לעיל (כט:), במופלא סמוך לאיש, וסבר רב יוסי ברבי יהודה מופלא הסמוך לאיש דאורייתא, דין הוא שיבטל. והוסיף, דאקושיית התוס' יש לומר, דרבן גמליאל לא היה צריך תו לבדקו אי הגיע לעונת נדרים, שהרי כבר ראה גודל חכמתו, וקבע שהגיע לעונת נדרים והווי נזיר מחמת עצמו.

(ד) מתני', האיש מגלח על נזירות אביו וכו' מי שהיה אביו נזיר וכו' אין זה מגלח על נזירות אביו, איזהו שמגלח וכו' מי שהיה הוא ואביו נזירים. כן גרס רש"י ד"ה ה"ג, והשיטה מקובצת. וביאר שם בשם ה"ר עזריאל, דטפי מסתבר דהילכתא דאיש מגלח על נזירות אביו, נאמרה בקיבל נזירות בחיי אביו, אבל אחר מיתה כבר נפלו המעות לנדבה ותו לא מצי לגלח עליהו. אבל התוס' בד"ה האיש, ובפירושו הרא"ש ד"ה מתני' ה"ג, גרסו איפכא. דבהוי הוא ואביו נזירים אין מגלח על נזירות אביו ובקיבל נזירות אחר מיתה אביו מגלח עליהם. ובפירושו הרא"ש לעיל (כו:), ד"ה ה"ג, ביאר, דגירסא זו עיקר, דמסתבר לומר, דההלכה נאמרה היכא דתחילת קבלת נזירות היתה על סמך מעות אביו, אבל

(רס"ד), הביא מקור לזה מדרגניא בחולין (פ:), "מנין לכל פסולין שבשור ושה שהוא בלא ירצה תלמוד לומר וכו'". ומבואר, דאיכא לאו גמור להקריב פסלות למזבח, והכא כיון דאין דבר עומד למזבח אלא אם כן הקדישו תחילה הוי בכלל הפסולין, ולכך הוצרכו התוס' שיעלה האימורין לשם עצים והדם לשם מים.

דף כט ע"ב

(ח) גמ', מתקיף לה וכו' דמיתחזי כתרין איסורין. גירסת תוס' ד"ה מתקיף, "דילמא תרין איסורין מדרבנן", כלומר דאין האיסורין אלא דרבנן. ותוס' רבנו פרץ יישב. דכוונת הגמ' לגירסא דידן, דלא שייך שיהיו הני ב' איסורין מדאורייתא. והוא משום דאי בעינן שחיטה לעוף מן התורה, ובלא שחיטה הוי נבילה, תו ליכא איסור חולין בעזרה. ואי לא בעינן שחיטה לעוף מן התורה, ואיכא לאיסור שחיטת חולין בעזרה, תו ליכא איסור נבילה. אבל תוס' סבירי, דאף אי יש שחיטה לעוף מן התורה, חייב על מליקה משום חולין בעזרה, משום דהאיסור הוא על העבודה בחולין בעזרה. ולכך שינו הגירסא.

(ט) גמ', ואיבעית אימא דכולי עלמא כדי לחנכו במצוות ומופלא הסמוך לאיש דרבנן. העיר הרש"ש, דאף להאי שינויא דלכולי עלמא "כדי לחנכו במצוות", הוי מצי למימר דפליגי אי מופלא סמוך לאיש דאורייתא או דרבנן. וכן העיר בשיטה מקובצת, והביא דיש ספרים דגרסי כן בגמרא.

(י) תוס' ד"ה מתקיף לה, בתוה"ד, שכן שני איסורין דרבנן וכו' הא אין משיבין בהיקש. העיר הבאר משה, דלכאורה כיון דעיקר ההיקש הוי לדין הקרבה על הספק, ולא על אכילת הקרבן, והא דמשיבין היינו רק למה דבעינן למילף לדין אכילה, בכהאי גוונא משיבין על ההיקש, כדמוכח מתוס' נדה (לו:), ד"ה על כרחי. אמנם הקרן אורה ביאר, דקושייתם הייתה איך פרכינן ממילי דרבנן על היקש דאורייתא. וכן ביאר בפירושו הרא"ש ד"ה דמיחזי. עוד יש לומר דכוונתם כמו שכתב בתוס' רבנו פרץ, דנהי דהוי נבילה רק מדרבנן, כיון דמצינו לו אסמכתא מן התורה, הוי כחומר דאורייתא. ועיין בריטב"א ראש השנה (טז). שכתב, דאסמכתא הוי כמו דאורייתא. [אמנם בתירוצם חזרו בהם דאין ההיקש אלא לענין הקרבה ולא לענין האכילה].

(יא) בא"ד, ויש לומר דודאי וכו' לענין שיש תקנה לילולת במה שמביאה חטאת העוף. הקשה הקרן אורה, דלמאי דקיימינן השתא, דחולין בעזרה לאו דאורייתא, לא בעי קרא להתיר להביא חטאת העוף על הספק, ולא איצטריך הקישה להכי. ותירץ, דההיקש אתי ללמד דאיכא חובה להביאה, והעיר על זה ממתניתין בכריתות (פ"א מ"ז) דהאשה מביאה קרבן אחד על ספק ה' לידות כדי להכשירה בקדשים, משמע, דלא הוי חובה מדאין צריכה להביא על כל אחת ואחת. ותירץ החזון איש (נגעים יג סק"ח), דלא נאמר דין הבאת חטאת העוף על הספק, אלא כדי להכשירה בקדשים. וכיון דמתכשרת בקרבן אחד, תו לא בעיא להביא דקיימה כבר חובתה.

(יב) בסוה"ד, שהרי מליקת העוף הוי כשחיטת חולין והכי מוכח כל הסוגיא. עיין במהר"ב רנשבורג. אמנם הבאר משה ביאר כוונתם, דלא נימא דאיסור שחיטת חולין בעזרה לא הוי אלא בשחיטה ולא במליקה. לכך כתבו "דהכי מוכח כל הסוגיא" דאפילו במליקה, איכא משום חולין בעזרה. וכוונתם, מדאמרינן לעיל (עמוד א') "קסבר אין שחיטה לעוף מן התורה, וחולין בעזרה לאו דאורייתא", משמע דאי חולין בעזרה דאורייתא אסור אפילו במליקה. וכן מדאמרינן (עמוד ב') "מאי שני איסורין, לאו איסור נבילה ואיסור חולין בעזרה". משמע, דבמליקה איכא משום חולין בעזרה. ומה שהביאו לשון רש"י, כוונתם דמלשון רש"י חולין (יז:), ד"ה לקרבן מבואר, דהדרשה בחטאת העוף באה על ספק דרשא גמורה היא.

(יג) תוס' ד"ה ואיבעית אימא, וקשה וכו'. התוס' בחולין (כח:), ד"ה רבי תירצו עוד, דמאי דאמרינן דרבי סבר כדי לחנכו דיחויא בעלמא. והקשה המהרש"א בחולין (שם), אם כן לעיל (עמוד א'), דפריך בגמרא הא קאכיל נבילה, אמאי לא משני דמביא ואינו אוכל. ותירץ, דאכתי לא אסיק אדעתיה למימר הכי עד דמייתי מחטאת העוף דאינה נאכלת. והבאר משה תירץ, דלעיל דקאי

הדרגת היוזמי

מסכת נזיר דף ל – דף לא

יד ניסן – טו/ ניסן התשס"ח

הכהן להקריב בשביל האחר שלא תפס הבהמה, אטו בשביל שהביא את הבהמה לקרבן מיקרי תפיסה.

(ו) **תוס' ד"ה או אסיפא, בסוה"ד**, או אסיפא וכו' ואמרי רבנן דאינו מגלח. כתב בפירוש הרא"ש ד"ה או אסיפא, דלפי זה לית להו לרבנן הילכתא דאיש מגלח על נזירות אביו, דאי בנזר לאחר מיתת אביו לא מגלח על של אביו, כל שכן בשנזר בחיי אביו. אבל רש"י בד"ה או אסיפא, ביאר, דדווקא אסיפא פליגי רבנן, דנזר אחר מיתת אביו לא יגלח על מעותיו, אבל ברישא סברי דמגלח, ולהיפך מסברת רבי יוסי. וכתב האורח מישור, דלא ביאר כתוס', משום דדוחק לומר דלרבנן לא נתקבלה כלל הילכתא דבן מגלח על נזירות אביו, דלא מצינו פלוגתא בהלכה.

(יא) **גמ', תא שמע וכו'** זה הוא שמגלח על נזירות אביו. הרמב"ם (פ"ח מנזירות ה"ט"ו), פסק כרבנן. וכתב, דבנזר בחיי אביו ומת אביו, צריך שיאמר "הריני מגלח על נזירות אבא". וכן כתב המאירי. והקשה השפת אמת, דלישנא דמתניתין משמע, דדווקא בקיבל לאחר מיתת אביו צריך שיאמר "על מנת שאגלח על מעות אבא", דקבלת נזירותו על דעת כן, אבל בקיבל בחיי אביו מה מועיל שיאמר כן, הא בשעת הקבלה כבר נתחייב בקרבנות דידיה. ותירץ בחידושי הגרי"ז (אעמוד א'), דמוכח מהרמב"ם, דהא דצריך לומר "על מנת שאגלח על מעות אבא", לא הוי מדינא ד"דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין" (מנחות פב.). דהא בנזר בחיי אביו כבר נתחייב בקרבנותיו, ולא יהני תנאי זה לפטרו להביאם מן החולין, ועל כרחן דהוא מגוף ההילכתא, דבן שמגלח על נזירות אביו צריך שיאמר כן.

(יב) **תוס' ד"ה בעי רבא, בתוה"ד**, פי' ר"ת בחולין שאמר לשון חולין ולא לשון הקדש וכו'. אמנם בפירוש הרא"ש ד"ה אבל בהקדש כתב, שהוא פירוש זר. [דהא כשאומר "לנזירותי", נמי הוי לשון הקדש]. ובמרחשת (ח"א סימן מ'), ביאר, על פי התוס' לעיל (כד:): ד"ה יפלו, שכתבו, דהא דהמפריש מעות לנזירותו שאין מועלין בהן מפני שהן וכו' ראויים להביא ככולן שלמים, היינו דווקא באומר מעות אלו "לנזירותי", אבל באומר "לקרבנות נזירותי" אינו מביא ככולן שלמים, דמייתור לשונו אתפיס לכל ג' קרבנות במעות אלו. ולפי זה, באומר "לנזירותי" איכא על המעות דין שלמים, ובבבא בתרא (קכג:) אמרינן, דלרבי יוסי הגלילי דקדשים קלים ממון בעלים, בכור נוטל פי שנים במעות שלמים, אבל באומר "לקרבנות נזירותי" דמעורב בה דמי חטאת ועולה, אפשר, דנהי דמגלח על נזירות אביו, מכל מקום לא יטול הבכור פי שניים.

פרק בית שמאי

(ג) **גמ', שם**. הקשו התוס' בבא בתרא (קכ:): ד"ה דתנן, היאך מוכח (התם) ממתניתין דהכא, דלביית שמאי אין שאלה בהקדש. אדרבא, לפי מה דמוקי אביי באומר, אילו הייתי יודע שיצא לבן מביתי לא הייתי אומר שחור, ואמרינן דהלבן קדוש, אלמא חזינן דדעתו ומחשבתו מבטלת אמירתו. והכי נמי כי נשאל על הקדש ואמר, אדעתא דהכי לא קדשי, נתייר לו. דמחשבתו תבטל מה שאמר בפיו. ותירצו בשם ר"ת, דטעמא דביית שמאי הכא, לאו משום דאזלינן בתר מחשבתו לבטל אמירתו. אלא משום דחמיר הקדש דתפיס אפילו במפרש מחשבתו היפך דיבורו, וכל שכן דתפיס בדיבור אף על פי שהוא היפך מחשבה, ולכך לדידיהו אין שאלה בהקדש.

(ד) **גמ', ובית הלל אם כן שיצא בראשון מיבעיא ליה**. ביאר בשיטה מקובצת בשם הר"ר עזריאל, דדייק מדאמר ראשון ולא בראשון. וביאר הרש"ש דכשהאות ב' באה בראש מלת "ראשון", ביאורו, דאינו ראשון מוחלט אלא ראשון למינים הבאים אחריו, וכן כתב רש"י בד"ה ובית הלל. אולם בתוס' ד"ה ה"ג ובית הלל (הנדפס בדף לג:), ביארו, דבית הלל דייקי מייתורא "דמביתי", וכן כתב בפירוש הרא"ש ד"ה ה"ג, ובתוס' רבנו פרץ.

(ה) **תוס' ד"ה כיצד, בתוה"ד**, הלכך טעותו לא ימנע את ההקדש וכו' ואפילו על הלבן חל ההקדש. ביאר התפארת ציון, דהוקשה להם, מדוע מיקרי הקדש טעות, הא הקדש טעות מתפיס מה שהוציא בשפתיו, ואילו הכא מתפיס מה

אם בחיי אביו היה נזיר, כבר הווקק להביא קרבנות משלו. וכתבו הקרן אורה והבאר משה, דמהירושלמי (בפירקין ה"ו) משמע כגירסת המפרש והשיטה מקובצת, דאמרינן (שם) "מאי טעמא דרב יוסי, קרבנו על נזר, שיקדים נזרו לקרבנו ולא שיקדים קרבנו לנזרו", והיינו דאם הזיר לאחר מיתת האב הוה לי נזרו על קרבנו.

(ה) **מתני', האיש מגלח על נזירות אביו**. כתב השפת אמת, דלא נתבאר אי גם על נזירות אמו מגלח. וכן אי בן בנו נמי מגלח. וכתב, דאפשר דאפילו על אחיו הראוי ליורשו מגלח, דלא נתמעטה אלא בת.

(ו) **תוס' ד"ה מאי טעמא**, אין אשה מגלחת. ביאר המרומי שדה, דהטעם שלא פירשו התוס' כפשוטו, דשאלת הגמרא מנלן גוף ההלכה דהאיש מגלח על נזירות אביו. משום, דסברי דהלכה כרבי יוסי הגלילי בבבא קמא (יא:), דקדשים קלים ממון בעלים, ומאחר שהם מעות סתומים ואין בהם מעילה, פשיטא דהאיש מגלח מהם על נזירות אביו. והידי דוד ביאר, דאי קאי איש, לא איצטרך למימר הלכה, דמדאצטרך בברייתא לעיל (כו:), "קרבנו ג' פעמים למדרש דאין אדם מתכפר במעות אביו, ולא נילף מנזירות דאדם מגלח על נזירות אביו, שמע מינה דהווי מילתא דפשיטא, ולא איצטרך הילכתא אלא למעוטי אשה. אמנם בפירוש הרא"ש ד"ה מאי טעמא, ביאר, דהקושיא היא על גוף ההילכתא דאיש מגלח על נזירות אביו, מאי שנא מדאמרינן לעיל (כו:): דבקרבו הוא יוצא ואינו יוצא בקרבן אביו. [וכן כתבו התוס' לעיל (כו:): בתוס' ד"ה מתיב רב המנונא].

דף ל ע"ב

(ז) **גמ', בעי רבה יש לו ב' בנים נזירים מהו הלכתא גמירין לה כל דקדים גלח**. ביאר השיטה מקובצת, דיש מפרשים מי שקדם לזוור. ויש מפרשים, כל הקודם לזכות בהן. וביאר הקרן אורה, דלפירוש קמא לא איירי רבה אלא בשנזרו אחר מיתת אביהם, דאי בנזרו בחיי אביהם אין כאן קדימה דאחד על חברו. ועיין להלן אות ט.

(ח) **גמ', שם**. כתב השפת אמת, דמשמע מלישנא, ד"היו לו ב' בנים נזירים", דאם רק אחד מהם נזיר, פשיטא דנוטל הקרבנות לנזירותו, ואין לשני מעות כנגד מה שנטל. אבל הקרן אורה כתב, דמלשון הרמב"ם (פ"ח מנזירות ה"ט"ו), משמע, דחולקין מיד, וכל אחד כשיהא נזיר יקח מחלקו. וכתב, דעל כרחין צריך לומר כן, דאי לאו הכי וכבר זכה בהן הקדש לנדבה ומועלין, היאך מגלחין עליהם.

(ט) **תוס' ד"ה הילכתא, בסוה"ד**, וכל הקודם מהם זכה בהם. תמה בחידושי הגרי"ז, דמה שייך תפיסה בזה, כיון דעיקר בהקרבה תליא מילתא, והא מצי

דף לא ע"א

(א) **מתני', כיצד אמר שור שחור וכו' ויצא לבן דינר זהב וכו' ועלה של כסף חבית וכו'**. התוס' (הנדפס בדף לג:) בד"ה אמר לך רב חסדא, ביארו הטעם דצריכי הני תלתא. והרמב"ם (בפירוש המשניות) ביאר עוד, דאשמועינן תרי מיני הקדש, קדושת הגוף בשור, וקדושת דמים ביין ובחבית. והוסיף המרומי שדה, דאיצטרך ב' גווני לקדושת דמים, משום דמאחר דלביית הלל מקדיש בעין יפה, וכדאיתא בבבא בתרא (עב:), סלקא דעתין, דלא פליגי בית הלל דהקדש טעות אינו הקדש אלא כשעלה בידו רע, אבל עלה בידו יפה קדוש. הלכך אשמועינן, דאפילו באמר חבית של יין הקדש, ועלה בידו שמן. דהשמן עדיף על היין, לבית הלל לא קדיש. והתפארת ישראל הוסיף, דקמשמע לן רבותא לבית שמאי, דאף דטעות גמור הוא, דלמאי דחזי יין לא חזי שמן, מכל מקום קדיש.

(ב) **גמ', מאי טעמא דבית שמאי דילפינן תחילת הקדש מסוף הקדש מה תמורה וכו'**. העיר בחידושי רבי מאיר שמחה, דהא ודאי דסוף הקדש עדיף, דהא בהקדיש בעל מום לא חיילא ביה קדושת הגוף, ובעשאו תמורה איתפיס בקדושת הגוף. ותירץ, דצריך לומר, דבית שמאי ילפי דכשם שבתמורה לא מפליג בין טעות לכוונה, הכי נמי בתחילת הקדש לא נחלק ביניהם.

דווקא בנתחרט מעצמו, ולא על ידי שאלה לחכם, אבל בנשאל לחכם והתירו, מודו בית שמאי דמהני שאלה, דנמצא דלא היה כאן נדר כלל. **ובקין אורה הביא**, דכן משמע **בירושלמי** (בסוגיין), דפירש למתניתין, דנשאל לחכם על ידי פתח וחרטה.

(ג) **בא"ד, בסוה"ד**, ומשום סיפא דקתני והתירו תני ואסרו וכו'. הקשה **הבאר משה**, דבסיפא דקתני "והתירו" איכא למידק, דהרי החכם לא התירו, אלא גילה דמעיקרא אין בלשונו קבלת נזירות. ותירץ, דכיון שהיה צריך לנהוג נזירות מספק, שייך לשון "והתירו", דהחכם גורם לו היתר. ומה שאין כן לשון "ואסרו" לא שייך, דהא בלא הוראת החכם היה אסור מספיקא, ומהאי טעמא הוצרכו תוס' לומר דתני רישא אגב סיפא.

(ד) **תוס' ד"ה אמרו להם בית הלל, בתוה"ד**, קצת קשה מאי שנא מאשה שהיפר לה בעלה וכו'. **בתוס' חרשים** (על המשניות) הקשה, דלכאורה לא דמו כלל, דהא ביארו **התוס' לעיל ד"ה מי שנדר, ובר"ה נשאל לחכם**, דהכא ליכא התרת חכם, אלא דהחכם אומר לו שאותה קבלה לאו כלום היא, שלא נדר בלשון טוב, ומאי מקשו. ותירץ **הקרבן אורה**, דמדלא חילקו התוס' כן, משמע דסברי, דאפילו היכא דניתר על ידי פתח וחרטה, בטל נדרו ותצא הבהמה לחולין, וכן מבואר **בחידושי רבנו פרץ**. אבל **בתוס' הגרע"א** (על המשניות) כתב, דתוס' בתירוצם האחרון הדרו בהו, דדווקא הכא דלא היה קבלת נזירות כלל, תצא לחולין. אבל היכא דאיכא קבלת נזירות, וניתר על ידי פתח וחרטה, לא נפקא. אמנם **לעיל** (כב). כתבו **התוס' ד"ה מר זוטרא בתוה"ד**. דדוחק לומר כי החכם אינו מתיר אלא בפתח וחרטה, משוה ליה לנדר טעות מעיקרא. אבל הבעל מיפר לאשתו בלא חרטה ופתח מגזירת הכתוב, הלכך אפילו אי מעיקר עקר, חשיב כאילו נשאר עליה נדר קצת.

(ט) **בא"ד, וק"ק מאי שנא מאשה וכו' י"ל** דבעל מיגו גיזו ואי נמי מעקר עקר וכו'. **בתוס' הגרע"א** (על המשניות) ביאר, דהכל תירוץ אחד. וכוונתם, דלעיל לא אמרינן דהחטאת תמות, אלא אי משום דמיגו גיזו, אי משום דצריכה כפרה כרבי אליעזר הכפר, אבל לרבנן דמעיקר עקר, נפק לחולין.

דף לב ע"א

(א) **תוס' ד"ה דתניא**, (הנדפס בדף לג:), אין נזקקין לו להביא קרבנות נזירות. **ובפירוש הרא"ש ד"ה אין נזקקין**, ביאר עוד, דאין נזקקין להתיר נדרו. וכדכתב **המאירי**, דרוצה להתיר נדרו, כדי שלא יעבור איסור בימים שנהג בהם היתר. **ובשיטה מקובצת** ביאר, דרוצה להתירו כדי שיפטר מהבאת קרבנותיו. ועיין באות הבאה.

(ב) **גמ', אלא אם כן מונה בהן איסור כימים שנהג בהם היתר. הרמב"ם** (פ"ד מנזירות הי"ד) כתב, "ומדברי סופרים הוא שינהג איסור כימים שנהג בהם היתר, ואם שתה או גלח או נטמא בעשרה מימים אלו, מכין אותו מכת מרדות". וביאר **בתורת הנזיר** (להגר"י הוטנר), דמדכתב הרמב"ם, דלוקה מכת מרדות, משמע, דסוגיין איירא אחר שהשלים נזירותו והביא קרבנותיו. וקנסוהו רבנן לנהוג איסור נזירות כמנין הימים שנהג בהם היתר.

(ג) **גמ', שם. הקשה הבאר משה**, מאי פריך מברייתא אמתניתין, דמתניתין משמע דשוגג הוי, וכדפירשו **התוס' בר"ה מי שנדר**, ולכך לא קנסוהו. אבל ברייתא מיירי שעבר במזיד ולכן קנסוהו. ותירץ עפ"מ שכתב **המהרש"א בגיטין** (לג:), דבעבר במזיד לא יתירנו החכם, דאל"כ לא משכחת לה נזיר שילקה דילך לחכם ויתירנו, וע"כ דברייתא נמי איירא בשוגג. ומשום הכי לר' יוסי דיו שלשים יום, ולא יבטל דין מלקות בעובר על נזירותו. ועיין באות הבאה.

(ד) **גמ', רבי יוסי אומר דין שלושים יום**. ביאר **בשיטה מקובצת בשם הר"ר עזריאל**, דאם יש עד תשלום נזירותו ל' יום, סגי, ואין צריך תו לקנסו, כיון דמקיים סתם נזירות בלא שתית יין. וכן דייק **הקרבן אורה** בדעת **הרמב"ם** (פ"ד מנזירות הי"ד).

(ה) **תוס' ד"ה אמר רב שימי וכו'**. (הנדפס בדף לג:). כל זה מדברי רב שימי כו'. אבל **רש"י בר"ה דהקדש** ביאר, דהכל מדברי רב נחמן, ונשאר בקושיא. וכן משמע דעת **הרמב"ם** (פ"ח מבכורות ה"א), שפסק, דטעותו וכל שכן כוונתו,

שהיה ככוונתו, היפך מה שהוציא בפיו. לכך ביארו, דמיקרי הקדש טעות, משום דאף דטעה דיבורו שהוציא בפיו שחור, מכל מקום כיון היה דעתו להקדיש הלבן, חל הקדש עליו. ועיין באות הבאה.

(ו) **בא"ד, שם. תמה הקרבן אורה**, מאי שנא דבכל דוכתא דאמרינן הקדש טעות הקדש מיתפיס מה שהוציא בשפתיו אפילו לא חשב כן, כגון נתכוין לומר עולה ואמר שלמים, דשלמים חיילי. והכא מיתפיס מה שהיה במחשבתו כנגד דיבורו. ותירץ, דהכא דאי אפשר לקיים דיבורו שאמר "שחור", כיון דאמר נמי "ראשון", על כרחך בעינן לפרש דיבורו. ומשופ הכי אזלינן בתר מחשבתו, ומפרשינן דדעתו אראשון דווקא, ואפילו אינו שחור, ועיין באות הבאה.

(ז) **תוס' ד"ה אר"פ** (הנדפס בדף לג:). **בסוה"ד**, והא דאמר ריש פרק ב' וכו' לא הוי כטעמא דרב פפא, אלא כטעמא דאביי דבסמוך. **הקרבן אורה** תמה, דלהלן (עמוד ב'), הדר ביה רב פפא, ומורה, דלבית שמאי הקדש טעות הוי הקדש. ותירץ **הברכת ראש** (לקמן בתוס' ד"ה אמרי), דרב פפא לא הדר ביה, וסבר דלא אמרי בית שמאי הקדש טעות הקדש, אלא היכא דהוי טעות בלישניה. אבל במקום דהוי טעות בעיקר ההקדש, אדעתא דהכי לא אקדיש, ולא חייל גם לבית שמאי. (וכעין זה כתב **השפת אמת**) אולם **בתוס' רבנו פרץ** משמע שחור בו. ועיין להלן עמוד ב' אות ט.

דף לא ע"ב

(ח) **גמ', אמרי סברי בית שמאי הקדש טעות הוי הקדש הכא לא**. ביאר **השפת אמת**, דלעולם בהאי גוונא דלעיל דלא נתקיים דיבורו כלל שאמר שור שחור דווקא, מודו בית שמאי דלא הוי הקדש לרב פפא. ולא אמרי דהקדש טעות הוי הקדש, אלא היכא דנתקיים דיבורו במקצת. כגון דאמר, הריני נזיר אם זה נזיר וכו', דכיון לקבל נזירות. וכן ביאר **הברכת ראש** בדברי **התוס' ד"ה אמרי** ועיין באות הבאה.

(ט) **תוס' ד"ה אמרי**, (הנדפס בדף לג:). **בתוה"ד**, והוא הדין נמי גבי שור שחור. ביאר **הברכת ראש**, דאין לפרש ככוונתם דרב פפא הדר ביה מהא דפירש לעיל (בעמוד א'), וסבר עתה דהלבן קדיש כיון דהקדש טעות שמיה הקדש. דהא **התוס' לעיל** (במתניתין) ד"ה **כיצד**, כתבו, דאית דמפרשי בגמ' נדהיינו רב פפא, דהשור שחור שייצא אחר הלבן קדוש. ומשמע דהכי קיימא אף למסקנא דשמעתין. לכך יש לפרש כוונתם, דלרב פפא לאו בכל דוכתא אמרינן דהקדש טעות הוי הקדש, אלא היכא דמפרשינן לדעתיה בהכי, ולכך הכא דאיכא לפרושי דאטעייה לדיבורא קמא, ודעתיה על שור השחור הראשון וכדלעיל, בהא אמרי בית שמאי דהקדש טעות שמיה הקדש. וכן במתניתין דששה שהיו מהלכין כו' דמיייתין לעיל בסמוך, דווקא בהא. דדעת כולם להיות נזירים בכל ענין, וכדכתבו **התוס' לקמן** (לז:). **ד"ה ששה**. אבל **בחידושי רבנו פרץ** ביאר, דרב פפא הדר ביה מדלעיל, וסבירא ליה דהלבן קדיש. והא דפרכינן **לעיל** (עמוד א'), מאומר תמורה לחצי היום, כבר תירצו **התוס' לעיל ד"ה ת"ש**, דשאני התם, דליכא לפרושי דיבוריה בענין אחר כלל, ומה שאין כן הכא, דאיכא לפרושי דמתחילה נתכוין לכך.

(י) **תוס' ד"ה תנן שור שחור**, (הנדפס בדף לג:). **בתוה"ד**, מכל מקום כיון דלבן עדיף הא ודאי משקר הוא. הקשה **הידי דוד**, למה ישקר כדי להפסיד, ועוד שמביא חולין לעזרה.

(יא) **תוס' ד"ה והאמר רב חסדא**, (הנדפס בדף לג:). **בתוה"ד**, סבירא ליה למקשה דאינו מעולה בשר הלבן מן השחור וכו'. **הברכת ראש** הגיה דצריך לומר, דאינו מעולה "שור הלבן מן השחור". דהא לעיל אמר רב חסדא דחורא מעלי לחרישה, ולא לאכילת בשר. **ובחידושי רבנו פרץ**, משמע דגורס כלפנינו, ולא קאי אדרב חסדא לעיל, אלא דאפילו נימא בעלמא דבשר הלבן עדיף מבשר השחור, מכל מקום אינו מעולה ממעלת העור, דהשחור עדיף בו על הלבן.

(יב) **תוס' ד"ה מי שנדר**, (הנדפס בעמוד א') פירוש וכו' ואפילו לבית שמאי דאמרי אין שאלה וכו' יש לשונות דלא הוי קבלה. אבל **המאירי** ביאר, דמתניתין מיירי בשאלה על ידי פתח וחרטה. ולא קשיא **מדלעיל** (ט). באומר הריני נזיר מן הגורגורות, דאמרי בית שמאי אין שאלה בניירות. דהתם מיירי

פתח, דאדעתא דהכי לא נדר דמשויא ליה נדר טעות. אבל בשאלה על ידי חרטה דלאו מטעם טעות אתינן עלה, בהא אפילו בית שמאי מודו דמהני. וכדמוכח מהא ביארו הראשונים בבבא בתרא (קכ:). דהטעם דלביית שמאי אין שאלה בהקדש, משום דהקדש טעות לבית שמאי הוא הקדש, ונמצא דאם טעה בהקדשו סוף כל סוף הוא הקדש טעות, וכל זה אינו שייך אלא בפתח ולא בחרטה. וכוונת התוס', דהא הכא איירי בחרטה וכדכתבו, דאם משנגנבה הבהמה נדר הוא חרטה מעלייתא, שלכך כתב דאפילו בית שמאי מודו בהא דלא הוא משום נדר טעות.

(ז) תוס' ד"ה וזו טעות, בתוה"ד, וכשבא הדבר וכו' כלומר אין מתירין לו בחרטה זו דהוי נולד. אבל הרמב"ם (בפרוש המשניות), ביאר, דנחום המדי רצה להתיר בלא שאלה, ופירש הא דקתני "והתירין", היינו שהתירין ביין וטומאה, ולא התרת חכם. ורבנן פליגי, דאין יכול להתיר בנוול דלהבא אחר שנדר, אבל מודים בדבר שנולד בשעת נדרו, דמהני לבטל הנדר אף בלא פתח וחרטה. ומאיך, אף בנוול לאחר זמן מודו רבנן דיהני להתירו על ידי חרטה.

(יא) בא"ד, בסוה"ד, אבל נזיר משחרב וכו' אינו נזיר וכו' ולא חל מעיקרא נדר זה. ביאר הברכת ראש, דאף דלעיל גבי נדר משנגנבה בהמתו, ביארו התוס' דצריך התרם חכם. יש לומר, דמיירי בנדר בסתם ולא תלה דווקא על דעת בהמה זו, אבל הכא בנדרו משחרב בית המקדש, פסיקא לן מילתא, דאי ידעי

דחרוב לא היו נזירים, והוי כתולה נדרו בדבר דאין צריך התרת חכם. (יב) תוס' ד"ה אבל פותחין, (הנדפס בדף לג:). בתנאי נולד וכו' וזה דומה לחרטה אילו באו עשרה בני אדם שיפייסוך וכו'. והמאירי פירש עוד, דאילו יבוא אדם בשעת הנדר וישקר ויאמר לכם, שכבר חרב בית המקדש, תאמינוהו או לא, והם אמרו שהיו מאמינים, לא חשיב נולד, מפני שכמה שקרנים יש בעולם מזומנים לומר שיקרות ואין זה נולד. והוסיף, דדווקא בכיוצא בזה דקודם החורבן היו הרבה דברים מוכיחים עליו. ובטור ושולחן ערוך (יו"ד רכז יג) נקטו כהאי פירוש. ובליקוטי הלכות, ציין דתנאי נולד, להרמב"ם (פ"ו משבועות הי"ב). דכתב, דאם נחם הוא מעצמו מפני הנולד ונהפכה דעתו מתירין לו. וכן כתב בשפת אמת, דהרמב"ם יפרש הא דפותחין בתנאי נולד, היינו דמתחרט מחמת הנולד ומהני, וצריך להאי רמב"ם.

(יג) תוס' ד"ה אמר רב יוסף, (הנדפס בדף לג:). בסוה"ד, ורש"י פירש הפסוק בענין אחר בירמיה. זה לשון רש"י (ירמיה ז. ד) היכל ה' וכו' תלת זימנין בשתא אתון מתחזון קמוהי. ובשיטה מקובצת (כאן) כתב פירוש רש"י בפירוש המקרא, אל תבטחו לומר בזכות שאתם באים להשתחוות שלש פעמים בשנה, לא תבוא עליכם פורענות.

(יד) תוס' ד"ה ורבי טרפון אומר וכו', והרביעי נמי שאומר אין אחד מכם נזיר וכו'. ובשיטה מקובצת, הביא דיש חולקין, דהרביעי מיהא הוי נזיר, משום דהכי קאמר, הריני נזיר שאין שום אחד מהם נזיר, ולכך הוי נזיר, כיון דלרבי טרפון דבעי הפלאה אין אחד מהם נזיר.

(טו) תוס' ד"ה מי שלא נתקיימו, (הנדפס בדף לג:). בתוה"ד, ומיירי שחזר בו וכו'. קשה, להתוס' דלשון אי נמי לאו פלוני, משמע דהוי תוספת ולא חזרה. והמשנה למלך (פ"ב מנזירות ה"ח), הגיה דהתוס' לא גרסי תיבת "נמי".

וביאר המשנה למלך, דלא פסק כרב נחמן משום דאסיקו ליה בקשיא, וכדעת רש"י. אבל בירושלמי (ה"ג) מבואר כדעת התוס' דהכל מדברי רב שימי.

(ו) גמ', אמר ר' ירמיה מדבית שמאי נשמע לבית הלל וכו'. הקשה בחידושי הגרע"א, איך נשמע כן, אדרבה, מדמקשו מהכא לאוכוחי לכל דוכתא דהקדש טעות אינו הקדש, משמע דלא מחלקי בין היכא דהקבלה אינה בלשון טוב, להיכא דניתר בפתח או חרטה. ואם כן, לבית הלל אפילו היכא דנתברר דלא הויא עולה כלל, מכל מקום תיחול תמורה עלה, והניח בצריך עיון גדול. אמנם כבר הקשה כן בתוס' רבנו פרץ. ותיריך, דבית הלל טעו בדבית שמאי, דסברי דאפילו בהיתר חכם על ידי פתח וחרטה נמי תצא הבהמה לחולין, לכך מקשו מהכא לכל דוכתא. [אמנם הא לא קשיא אלא לתוס' (הובא לעיל לא: אות יב), דכתבו דלא מיירי הכא בשנשאל לחכם על ידי פתח וחרטה, אלא בהורוהו דאין כאן קבלה כלל. אבל להמאירי (שם) דביאר הסוגיא אפילו בשנשאל לחכם על ידי פתח וחרטה, ואפילו בהא מודו בית שמאי דהקדש טעות לא הוי הקדש, לא קשיא כלל.]

(ז) תוס' ד"ה מי שנדר, בנזיר והלך להביא בהמתו וכו' ובא לחכם לשאול על נזירותו על ידי חרטה זו וכו'. וכן פירש רש"י ד"ה אם עד. אבל הרמב"ם (בפירוש המשניות) ביאר, דמתניתין איירא להתירו בלא פתח וחרטה, דהוי כנדר טעות דאדעתא דהכי לא נדר. וכן ביאר ביד החזקה (פ"ב מנזירות ה"ב), שהביא לדינא דמתניתין, וכתב, "ואם אחר שנגנבה או שאבדה וכו' נזיר אינו נזיר, שזה נזיר בטעות". ותמה הלחם משנה, דהא בפ"ח מנדרים ביאר הרמב"ם, דין נזיר טעות. וכתב (בהלכה א' שם), דדווקא אם פירש בשעת נדרו דבר שנדר בשבילו, אי לא נתקיים חשיב נדר טעות, וכגון באומר קונם אשתי נהנית לי שגנבה כיסי, ונודע שלא נגנבה. דדווקא אם פירש שאמר שגנבה את כיסי חשיב נדר טעות, דבעינן טעות בעיקר הנדר. ותיריך בערוך השלחן (הלכות נזירות סימן ז), דלעולם מיירי הרמב"ם דפירש בשעת נדרו, על מנת שיביא בהמותיו שיש לו בבית, וכדאיתא בירושלמי בסוגיין, אלא דהרמב"ם קיצר בלשונו. ועיין באות הבאה.

דף לב ע"ב

(ח) גמ', אמר רב יוסף אי הואי התם. ביאר בשיטה מקובצת, דכוונת רב יוסף, דאם היה בזמן שאמרו חכמים לנחום, דחורבן הוי נולד, הוה אמינא להו דלאו נולד הוא והיה מתירן. לפי שיודעין שעתיד ליחרב. וכתב הקרן אורה, דמהירושלמי (בסוגיין) מבואר כהשיטה מקובצת.

(ט) תוס' ד"ה ואם לאו אינו נזיר, בסוה"ד, ונראה דאפילו בית שמאי מודו דלא הוי נזיר. תמה הקרן אורה, נהי דנדר טעות הוא, הא לבית שמאי נזיר בטעות הוי נזיר. ומי גרע מאומר הריני נזיר שזה פלוני דהוי נזיר אפילו אין זה פלוני. וכן בהקדש ותמורה בכל גווי דטעות הוי הקדש ותמורה. ותיריך האור שמח (פ"ג מנזירות הי"ד), על פי מה שכתב המהרי"ט, דבפתח לשעבר הוי ודאי כנדר טעות, ומדאורייתא לא בעי התרת חכם כלל, אלא מדרבנן, ומשום הכי גם לבית שמאי מהני שאלה. ובתורת הנזיר (להגר"י הוטנר פ"ב מנזיר ה"ב), יישב, דהא דלביית שמאי אין שאלה בהקדש ובנזירות, אינו אלא בשאלה על ידי

הצטרף גם אתה ללומדי ה"דרף היומיומי" בעיון!!!

זמני השיעור בדף היומיומי בעיון ע"י רבני הכולל בכל יום בין השעות 9:00-10:00 בהיכל הכולל בביהמ"ד "אהל יעקב" רחוב שאגת אריה פינת רחוב קצות החושן קרית ספר ת"ז

למנויים, לתרומות, להנצחות ולכל ענין 050-4102442 sbma@mehadrin.net

יש אנשים שרוצים לעשות יד ושם לזכר עולם על נשמת אבותיהם ועושים להם מצבה של אבן וכו'...
יתנדב עבורו איזה ספר הצריך לרבים ללמוד בו, ויכתוב עליו את שמו, ובכל עת